

Konference

„Novela zákona o vysokých školách: rok poté“

Ve čtvrtek 7. 9. a v pátek 8. 9. 2018 se na Právnické fakultě Masarykovy univerzity, ve spolupráci s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, a za mediálního partnerství magazínu vysokých škol *Universitas*, uskutečnila odborná konference s názvem „Novela zákona o vysokých školách: rok poté“. Jak již napovídá její název, konference byla uspořádána primárně v reakci na přijetí zákona č. 137/2016 Sb., jenž nabyl účinnosti ke dni 1. 9. 2016, a který představuje dosud největší novelu zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), resp. za účelem ohlédnutí se za prvním rokem implementace změn, jež s sebou daná novela přinesla a nastínění dalšího průběhu tohoto nelehkého procesu. Konference tak představovala přímé pokračování konference „Novela zákona o vysokých školách“, jež proběhla na Právnické fakultě Masarykovy univerzity v září 2016. Odbornou i organizační garanci konference zajistila odborná asistentka působící na Katedře správní vědy a správního práva Právnické fakulty Masarykovy univerzity *JUDr. Veronika Smutná, Ph.D. (dříve Kudrová)*, která se právu vysokých škol dlouhodobě věnuje.

Konference se zúčastnilo více než 300 osob, přičemž i přes navyšování, k němuž v průběhu přihlašování docházelo, byli členové organizačního týmu nuceni další zájemce z objektivních kapacitních důvodů odmítat. I tak byly účastníky zastoupeny bez jedné všechny veřejné vysoké školy, jedna ze dvou státních a přibližně polovina soukromých vysokých škol.

Hlavním cílem konference bylo poskytnout akademické veřejnosti, především pak zástupcům vedení vysokých škol a jejich fakult, jako i těm, kteří se zabývají zajišťováním kvality či rozhodováním o studentech a uchazečích o studium pokračující informace o dopadech předmětné novely zákona o vysokých školách, a to zejména v oblasti právní a v oblasti zajišťování kvality vysokoškolského vzdělávání, neboť přestože zákon č. 137/2016 Sb. nabyl účinnosti již k 1. září 2016, je zřejmé, že implementace změn s rokem 2016 neskončila a naopak pokračuje po celý rok 2017 a lze předpokládat, že přesáhne i do roku 2018. Sekundárně pak konference skrze obsah příspěvků a dále (v některých otázkách především) po nich následujících diskusí poskytla akademické veřejnosti sestávající z velké části z právních laiků hlubší vhled do vybraných otázek fungování vysokých škol po právní stránce nejen v návaznosti na dopady uvedené novelizace s ní souvisejících implementačních procesů.

Po krátkém uvítání ze strany *JUDr. Veroniky Smutné, Ph.D.*, v jehož rámci byly představeny hlavní tematické směry konferenčních příspěvků, jimiž byly otázky

(institucionálních) akreditací, zajišťování kvality a právní otázky spojené především s aplikací zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), pronesla úvodní slovo konference *doc. JUDr. Markéta Selucká, Ph.D.*, děkanka Právnické fakulty Masarykovy univerzity, na jejíž půdě se konference odehrávala. Ta především vyjádřila potěšení z toho, že nadále pokračuje relevantní odborná diskuse stran aplikace novelizace zákona o vysokých školách. Dále rovněž velmi přivítala skutečnost, že v případě konference „Novela zákona o vysokých školách: rok poté“ se nejedná toliko o konferenci právníkou, ale naopak konferenci reflektující podstatný neprávní kontext, v němž jsou zákon o vysokých školách a další relevantní předpisy aplikovány.

Po krátkém úvodu bylo přistoupeno k věcným příspěvkům, přičemž první z nich přednesl *prof. Ing. Stanislav Labík, CSc.*, předseda Rady Národního akreditačního úřadu pro vysoké školství. Ten ze své pozice představil aktuální vývoj na poli praktické aplikace pravidel zavedených loňskou novelou zákona o vysokých školách z pohledu Národního akreditačního úřadu. Profesor Labík nejprve shrnul právní postavení Národního akreditačního úřadu včetně jeho vnitřní normotvorby a dosavadní metodické činnosti. Ve většině svého příspěvku se pak obsáhle věnoval doporučením ve věci přípravy studijních programů k akreditaci podle nových zákonných podmínek (ať už studijních programů bez specializace, se specializací, pro sdružené studium či se zaměřením na vzdělávání a přípravu k profesi učitele), přičemž z jeho úst zazněla řada užitečných konkrétních rad adresovaných především zástupcům vysokých škol majícím v současné době přípravu studijních programů pro účely akreditace na starosti.

Na profesora Labíka tematicky plynule navázal *Mgr. Michal Vančura, Ph.D.*, děkan Pedagogické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, jenž se ze své nanejvýš povolané pozice zaměřil přímo na problematiku učitelských oborů na pedagogických fakultách. V rámci tohoto příspěvku byla detailně předestřena specifika pojící se s uskutečňováním učitelských oborů a rovněž specifické problémy z nich vyplývající, a to též se zaměřením na budoucí požadavky na akreditaci. Výsledkem provedeného rozboru bylo představení modelových příkladů možného nastavení učitelských studijních programů pro účely akreditace sloužícím coby vhodný zdroj inspirace.

První konferenční blok uzavřel *prof. MgA., Mgr. Vít Zouhar, Ph.D.*, vystupující především coby dlouholetý prorektor pro studium Univerzity Palackého v Olomouci, který svůj příspěvek věnoval představení systému studijních programů na Univerzitě Palackého v Olomouci a dosavadní přípravy této univerzity na institucionální akreditaci. Příspěvek profesora Zouhara postupně shrnul dosavadní proces příprav, představil principy, na kterých by měl v budoucnu stát systém studijních programů, modely jednotlivých typů budoucích studijních programů, jakož i vnitřní proces schvalování studijních programů a další relevantní otázky. S notnou mírou nadsázky by se dalo konstatovat, že tento příspěvek byl jakýmsi návodem či spíše zdrojem inspirace, jak si počínat při přípravě k podání žádost o udělení institucionální akreditace.

Téma akreditací nebylo opuštěno ani v rámci druhého bloku prvního dne konference, který otevřela *prof. PaedDr. Radka Wildová, CSc.*, prorektorka pro koncepci a kvalitu vzdělávací činnosti Univerzity Karlovy. Příspěvek profesorky Wildové byl zaměřen na otázku způsobu schvalování studijních programů na její domovské instituci, přičemž v jeho úvodu byl jistý čas věnován tématu rovněž veskrze aktuálnímu, a sice otázce zajištění kvality studijních programů a systému, skrze nějž je jí na Univerzitě Karlově dosahováno. Dále pak příspěvek účastníky konference obsáhle seznámil s jednotlivými aspekty plánovaného procesu tvorby a schvalování studijních programů od metodického zázemí a ukotvení v rámci vnitřních předpisů vysoké školy, po samotné udělení akreditace jednotlivých studijních programů, nevyjímaje problematiku přeměny dosavadních studijních oborů na studijní programy dle nových pravidel.

S totožným tématem, tedy způsobem schvalování studijních programů, tentokrát ovšem ve vztahu k Masarykově univerzitě, předstoupil před účastníky konference *doc. PhDr. Mikuláš Bek, Ph.D.*, rektor Masarykovy univerzity a místopředseda České konference rektorů pro oblast vzdělávání. Taktéž docent Bek se postupně věnoval otázce zajišťování kvality studijních programů, a dále neméně podrobně systému schvalování studijních programů a problémech s ním souvisejícím. Účastníci konference se tak mohli inspirovat systémem schvalování studijních programů zavedeným na obou z dvojice největších tuzemských vysokých škol (alespoň co se počtu studentů týče).

Daný blok ukončila sama odborná garantka, *JUDr. Veronika Smutná, Ph.D.*, s tématem zaměřeným na vybrané právní otázky doprovázející změny studijních programů, vyvstávající s nevyhnutelným koncem dosavadních akreditací. V rámci svého vystoupení se doktorka Smutná pokusila předestřít existující (právnem umožněné) cesty řešení situace studentů, kteří z objektivních důvodů nestihnou dostudovat v rámci studijních programů, do nichž byli původně přijati, a to nejen z hlediska teoretického, ale především s důrazem na praktické dopady s touto situací spojené, a to jak pro vysokou školu, tak pro samotné studenty.

Závěrečný blok prvního dne se posunul k problematice hodnocení vzdělávací činnosti na vysoké škole. Jako první v jeho rámci s příspěvkem zaměřeným na hodnocení studijních programů vystoupila *prof. PhDr. Vladimíra Dvořáková, CSc.*, dlouholetá předsedkyně dřívější Akreditační komise, odborně působící na Katedře politologie Fakulty mezinárodních vztahů Vysoké školy ekonomické v Praze. Profesorka Dvořáková svůj příspěvek založila především na bohatých zkušenostech z působení v Akreditační komisi, přičemž v jeho rámci popsala četné nedostatky současného tuzemského vysokého školství, od chybějící koncepce (na vícero úrovních), přes nedostatečný systém hodnocení kvality výuky až po četná neetická či podvodná jednání, s nimiž se během působení v Akreditační komisi setkala. Příspěvek tak poskytl potřebné kritické zrcadlo současné situaci a inspiraci pro její nápravu do budoucna.

Dalším vystupujícím byl *doc. Ing. Ladislav Janíček, Ph.D., MBA, LL.M.*, kvestor Vysokého učení technického v Brně a někdejší kvestor Masarykovy univerzity,

který svůj příspěvek zaměřil na administrativní náročnost a zajištění vnitřního akreditačního systému, a to se zohledněním zkušeností s těmito procesy ve Spojeném království a při procesech validace přenesených zahraničních kvalifikací do České republiky. V rámci příspěvku docent Janíček velmi podrobně a obsáhle předestřel systémy hodnocení kvality existující v zahraničí spolu s doplněním řady cenných vlastních postřehů a představil tak základ, na němž mohou stavět rovněž tuzemské univerzity, pro něž je tato oblast místy stále polem neoraným, resp. teprve čerstvě rozorávaným.

Program třetího bloku a s ním i prvního dne konference uzavřel příspěvek *doc. Ing. Romany Provazníkové, Ph.D.*, děkanky Fakulty ekonomicko-správní Univerzity Pardubice, pojednávajících o jejich zkušenostech s akreditací a realizací *joint-degree* studijního programu uskutečňovaného na Fakultě ekonomicko-správní. Konkrétně docentka Provazníková detailně popsala studijní obor *Regional development and governance*, vyučovaný se spoluprací s Univerzitou v Šiauliai (v Litvě) a jeho náplň, jakož i jeho přípravu, organizaci, financování a další okolnosti s tímto spojené, čímž příspěvek poskytl cenné informace především účastníkům z vysokých škol, které obdobné zkušenosti doposud nenačerpaly.

Zatímco první den konference se více věnoval problematice akreditací a hodnocení kvality, tedy otázkám spíše neprávním (jakkoliv právem regulovaným), den druhý se již nesl v duchu zaměření na otázky spadající do oblasti práva, a to konkrétně práva správního. Krátkým úvodním slovem jej zahájila *Mgr. et Mgr. Dana Prudíková, Ph.D.*, náměstkyně ministra školství mládeže a tělovýchovy pro řízení sekce legislativy a mezinárodních vztahů. Prvním vystupujícím druhého dne byla *doc. JUDr. Soňa Skulová, Ph.D.*, vedoucí Katedry správní vědy a správního práva Právnické fakulty Masarykovy univerzity, která svůj příspěvek zaměřila na ochranu osobních údajů, téma vždy aktuální a zásadně přesahující oblast vysokého školství. Docentka Skulová v rámci svého spíše obecně laděného vystoupení představila hlavní zásady a aktuální otázky ochrany osobních údajů, neopomínaje při tom Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (tzv. GDPR), spolu s upozorněním na změny, jež jeho účinnost přinese. Celkově pak příspěvek adresátům poskytl základní návod, jak přistupovat ke zpracování osobních údajů, které je rovněž v rámci činnosti vysokých škol prakticky na denním pořádku.

Dále se slova ujal *Mgr. Martin Prokeš*, právník (a současně akademický pracovník) Janáčkovy akademie múzických umění v Brně, jenž se pokusil nabídnout východiska k odpovědi na otázku, kdo je na veřejné vysoké škole veřejným funkcionářem dle zákona o střetu zájmů. Tento příspěvek trefně reagoval na skutečnost, že není dána odpovídající provázanost mezi zákonem o vysokých školách a zákonem č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů, ve znění pozdějších předpisů, což v praxi značně znesnadňuje (až znemožňuje) aplikaci pravidel z tohoto zákona plynoucích na vysokoškolské prostředí. Výsledkem tohoto příspěvku tak bylo spíše než odpovědi vymezení samotných otázek vyvstávajících z nedoko-

nalé aktuální právní úpravy, a zmapování prostoru, jež eventuálně vyžaduje legislativní nápravu.

Dalším vystupujícím byl *PhDr. Jiří Úlovec*, ředitel Odboru archivní správy Ministerstva vnitra, jenž účastníky seznámil s problematikou vedení správního spisu a práce s ním. Během svého vystoupení doktor Úlovec prošel prakticky celým procesem vedení spisu – od okamžiku jeho vzniku až po skartaci spisu, přičemž představil celou řadu praktických problémů s vedením spisu spojených, díky čemuž byl příspěvek vhodnou reakcí na skutečnost, že ruce s rozsáhlou subsidiární aplikací správního řádu, již byly danou novou zákona o vysokých školách otevřeny dveře, vyvstalo vysokým školám množství procesních povinností, na něž nebyly v minulosti zvyklé.

Pátý a závěrečný blok konference patřil nejen správněprávní tematice, ale navíc výhradně vystupujícím spjatým s Katedrou správní vědy a správního práva Právnické fakulty Masarykovy univerzity. Prvním z nich byl *Mgr. František Korbek, Ph.D.*, v současné době působící jako odborný asistent na Katedře správního práva a správní vědy Právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze a jako advokát. Jím přednesený příspěvek byl zaměřen na doručování studentům, uchazečům o studium, popř. dalším osobám, o nichž vysoké školy rozhodují ve správním řízení. Doktor Korbek podrobně přiblížil problematiku veřejnoprávního doručování, ať už ve formě listinné či elektronické, spolu s poukázáním na četné praktické komplikace, jež s sebou tato problematika nese, přičemž bylo obsáhle poukázáno také na relevantní judikaturu správních soudů. Představeny byly rovněž novinky ve sféře doručování, a to jak problematiky datových schránek, tak možnosti tzv. hybridního doručování.

Závěr konference pak patřil dvojici *JUDr. Veronika Smutná, Ph.D.* a *JUDr. Jana Jurníková, Ph.D.*, která je proděkankou Právnické fakulty Masarykovy univerzity pro magisterské studium. Nejprve vystoupila doktorka Smutná s příspěvkem pojednávajícím o otázce zahájení řízení a vybraných procesních úkonech v rámci rozhodování o studentech a uchazečích o studium. Postupně byl z její strany představen průběh jednotlivých typů správních řízení, která v rámci činnosti vysokých škol probíhají, a upozornění na jejich jednotlivá specifika, přičemž velký důraz byl opět kladen na praktické komplikace, k nimž při vedení správních řízení dochází a jejich řešení (či cesty, jak se jich vyvarovat). Hlavním cílem příspěvku bezesporu byla snaha o co největší rozšíření povědomí o fungování „klasického“ správního řízení mezi ty účastníky konference, kteří se v rámci svého působení na vysokých školách na správním rozhodování podílejí a zároveň jsou právními laiky.

Následně doktorka Jurníková na svou předřečnici navázala s příspěvkem pojednávajícím o problematice rozhodování o studentech a uchazečích o studium tentokrát se zaměřením na vydání rozhodnutí a na eventuální odvolací řízení. Taktéž v rámci tohoto řízení byly představeny jednotlivé praktické otázky spojené s jeho tématem, přičemž značný důraz byl kladen na jednotlivé náležitosti správního rozhodnutí, a dále pak na specifika postupu po vydání rozhod-

nutí v prvním stupni. Pokud jde o cíl příspěvku, lze konstatovat, že byl totožný s příspěvkům předcházejícím.

V rámci posledního příspěvku pak společně doktorka Smutná a doktorka Jurníková přednesly příspěvek k vybraným právním aspektům přijímacího řízení – specifického řízení typického právě pro oblast vysokého školství, přičemž na rozdíl od dvojice příspěvků předcházejících, tento se ve větší míře soustředil na otázky neprávní, z nichž lze především jmenovat problematiku nastavení kapacity studijního programu a s ní se pojící rozdíl přijatých uchazečů o studium a fakticky zapsaných studentů. Opomenuty nebyly ani vybrané praktické otázky procesního charakteru.

Za každým blokem následovala obsáhlá a velmi podnětná diskuse vztahující se k především tématům a otázkám předestřeným v předcházejících příspěvcích (byť výjimkou nebyly ani dotazy odlišného směru či obecnějšího charakteru s ohledem na konkrétní odbornost daných vystupujících). V jejím rámci účastníci položili řadu dotazů vycházejících z praktických a zpravidla jejich osobní zájmy přesahujících problémů a nejasností spatřovaných v právní úpravě dané zejména zákonem o vysokých školách (ne vždy jen v novelizovaném znění) a přenesení této právní úpravy do praxe. Nelze než konstatovat, že účastníci dostatečně využili nejen možnosti pasivně se seznámit s vybranými tématy, ale také příležitosti aktivně se s dotazem obrátit na přítomné odborníky. Ty lze ostatně, jak napovídá představení vystupujících na webových stránkách konference (<http://novelazvs.law.muni.cz>), považovat na osoby, které prezentovaným tématům velmi dobře rozumí, často i ze svého vlastního působení ve vysokoškolském prostředí.

Celkově se konference nesla z části v duchu bilancování nad uplynulým rokem – prvním rokem praktické aplikace nového znění zákona o vysokých školách, a shrnování otázek, v nichž k praktické aplikaci zákonného textu v plném rozsahu teprve nastává, z části pak stále ještě v duchu seznamování se s novinkami přinášnými ve formě legislativních změn před rokem nastalých. Osobně jsem toho názoru, že účast na ní byla pro všechny její účastníky velmi přínosná. Již v úvodu a pak opakovaně v jejím průběhu zazněla rovněž otázka, zda „Novela zákona o vysokých školách: rok poté“ coby již druhá konference v pořadí zabývající se ryze tématem práva vysokých škol je na nějakou dobu poslední, nebo je její druhý ročník počátkem nové tradice. Přestože organizátoři nejsou v současné době s to obdobné dotazy jednoznačně zodpovědět, s ohledem na šíři a spletnost otázek spadajících do práva vysokých škol by ani pro léta další obdobně pojatá konference pravděpodobně netrpěla nedostatkem témat vhodných k přednesu a diskusi.

Mgr. Ivo Keisler